

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOJE SUKURTOS ES SANGLAUDOS FONDO PAŽEIDIMŲ ADMINISTRAVIMO SISTEMOS VERTINIMO“

2006 m. balandžio 10 d. Nr. 1070-8-5
Vilnius

1. SANTRAUKA

Lietuvai iš Europos Sąjungos Sanglaudos fondo 2004-2006 m. numatyta skirti 608,87 mln. eurų: 2004 m. skirta 209,57 mln. eurų, 2005 m. planuota skirti iki 173,2 mln. eurų, 2006 m. planuojama skirti iki 226,1 mln. eurų¹.

Pagal Vadovaujančios institucijos teikiamą informaciją apie Sanglaudos fondo projektų finansinę būklę nuo 2000 iki 2005-10-15 Europos Komisija finansuojamų projektų išlaidoms kompensuoti pervedė 147,09 mln. eurų.

Europos Komisija 2004 m. gruodžio – 2005 m. birželio mėn. patvirtino Sanglaudos fondo paramą 14 projektų (8 transporto ir 6 aplinkos apsaugos), kurių paraiškos buvo pateiktos 2004 m. Visa iki 2005 m. liepos mėn. patvirtintų projektų vertė 413,6 mln. eurų, iš Sanglaudos fondo jiems įgyvendinti skirta 338,6 mln. eurų².

2005 m. Europos Komisijai pateiktos 2 transporto ir 3 aplinkos apsaugos investicinių projektų paraiškos paramai iš Sanglaudos fondo gauti. Visa iki 2005 m. rugpjūčio mėn. pateiktų projektų vertė – 214,79 mln. eurų, iš Sanglaudos fondo numatyta gauti 182,58 mln. eurų. Be to, Europos Komisijai buvo pateikta 10,01 mln. eurų vertės paraiška papildomam aplinkos apsaugos investicinio projekto finansavimui iš Sanglaudos fondo, įtraukiant papildomus komponentus³.

Lietuvos Respublikos Seimo 2003-07-01 nutarimu Nr. IX-1667 Valstybės kontrolei pavesta atlikti auditus ir pateikti atitinkamoms institucijoms Sanglaudos fondo projektų audito ataskaitas ir išvadas. Vykdydama šį pavedimą, Valstybės kontrolė atliko valstybinį auditą, kurio tikslas buvo įvertinti, ar Lietuvos Respublikoje sukurta Sanglaudos fondo pažeidimų administravimo sistema gali užtikrinti Europos Sąjungos finansinių interesų apsaugą.

Šio audito subjektai buvo Lietuvos Respublikos finansų ministerija ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos.

Auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais.

Audito metu nustatyta, kad pagrindiniai Europos Sąjungos reglamentų reikalavimai dėl Sanglaudos fondo pažeidimų administravimo iš esmės yra perkelti į nacionalinius teisės aktus. Tačiau nustatyti detalesnio reglamentavimo trūkumai, dėl kurių pateiktos rekomendacijos Vadovaujančiai institucijai, gali turėti neigiamos įtakos efektyviam pažeidimų

¹Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Europos Sąjungos finansinė parama, Sanglaudos fondo parama: <http://www.finmin.lt>.

² Ten pat.

³ Ten pat.

administravimo sistemos veikimui ir tinkamam Europos Sąjungos finansinių instersų apsaugos užtikrinimui.

Vadovaujančiai institucijai rekomenduota nacionaliniuose teisės aktuose detalizuoti kai kurias reglamentų nuostatas, inicijuoti nacionalinių teisės aktų pakeitimus, nustatyti informacijos apie pažeidimus ir nusikalstamą veiką teikimo FNTT terminus, aiškiai nustatyti pažeidimo tyrimo pradžios laiką ir aplinkybes, kurioms esant apsisprendžiama dėl mokėjimo sustabdymo, inicijuoti pažeidimų administravimo procedūrų parengimą.

Be to, rekomenduota nustatyti informacijos apie pažeidimus Vadovaujančioje institucijoje administravimo procedūras ir vykdyti Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie VRM perduotos informacijos apie pažeidimus teikimo Europos Komisijai (OLAF) funkcijos priežiūrą, nustatyti pažeidimų, kuriuos gali nustatyti administravimo procese nedalyvaujančios institucijos tvarką, prižiūrėti, kad FNTT nustatytų informacijos suderinimo su Vadovaujančia institucija procedūras.

Kad procedūros, leidžiančios tinkamai nustatyti ir pranešti apie pažeidimus, būtų pakankamos, Vadovaujančiai institucijai rekomenduota prižiūrėti procedūrų (informacijos gavimas, suderinimas su institucijomis ir jos teikimas Europos Komisijai) Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyboje parengimą ir tvirtinimą.

Kad informacijos apie pažeidimus sistema būtų tinkama, rekomenduota peržiūrėti Struktūrinių fondų monitoringo informacinę priežiūros sistemą informatyvumo, patogumo vartotojams, duomenų tikrumo ir išsamumo užtikrinimo aspektais, nustatyti informacijos suvedimo į minėtą sistemą terminus, prižiūrėti, kaip rengiamos ir tvirtinamos darbo su AFIS (angl. *Anti Fraud Information System*) procedūros Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyboje.

2. AUDITO TIKSLAI, APIMTIS IR METODAI

Sanglaudos fondo projektų baigiamojo audito tikslas pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 1386/2002 14 straipsnį ir III priedą yra pareikšti nuomonę dėl galutinės išlaidų ataskaitos teisingumo, išlaidų teisėtumo ir tikslingumo bei mokėjimo paraiškos Komisijai gauti Bendrijos pagalbos likutį pagrįstumo.

Lietuvos Respublikos Seimo 2003-07-01 nutarimu Nr. IX-1667 Valstybės kontrolei pavesta atlikti auditus ir pateikti atitinkamoms institucijoms Sanglaudos fondo projektų auditų ataskaitas ir išvadas.

Valstybės kontrolė, vykdydama minėtą Seimo nutarimą, Finansinio audito 7-ojo departamento direktoriaus 2005-09-21 pavedimu Nr. 1070-8 suformavo valstybinių auditorių ir specialistų grupę, kuriai buvo pavesta įvertinti, ar Lietuvos Respublikoje sukurta Sanglaudos fondo pažeidimų administravimo sistema gali užtikrinti ES finansinių interesų apsaugą. Audito tikslui pasiekti buvo nustatytos šios sritys:

- Europos Sąjungos reglamentų, susijusių su pažeidimų nustatymu ir pranešimų apie juos, taikymas;
- Pažeidimų registravimas;
- Pažeidimų analizė ir sprendimų priėmimas;
- Informacijos apie pažeidimus pateikimas Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF).

Šio audito subjektai:

- Lietuvos Respublikos finansų ministerija (atliekanti Sanglaudos fondo vadovaujančios institucijos funkciją);
- Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (atliekanti informacijos apie pažeidimus teikimo Europos Komisijai funkciją).

Audito metu vertinta, ar Europos Sąjungos reglamentai, susiję su pažeidimų nustatymu ir pranešimu apie juos, audito subjektuose įgyvendinami tinkamai.

Auditas buvo atliekamas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais.

3. IŠVADOS, PASTEBĖJIMAI, REKOMENDACIJOS

3.1. Europos Sąjungos reglamentų, susijusių su pažeidimų nustatymu ir pranešimu apie juos, taikymas

3.1.1. Įvadas

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1164/94 12 straipsnio 1 dalis⁴ nurodo, kad valstybės narės, vykdydamos tam tikras priemones, išsipareigoja dėl projektų finansų kontrolės. Viena iš tokių priemonių yra pažeidimų prevencija ir nustatymas, pagal taisykles pranešant apie juos Komisijai ir nuolat ją informuojant apie administracinių ir teismo procesų eigą. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintose Administravimo taisyklėse⁵ įvardytos institucijos, atsakingos už Sanglaudos fondo lėšų administravimą Lietuvoje. Pagal minėtą nutarimą Vadovaujanti institucija teikia institucijoms, administruojančioms ir naudojančioms Sanglaudos fondo lėšas, paaiškinimus, rekomendacijas ir nurodymus Sanglaudos fondo lėšų administravimo klausimais.

3.1.2 Išvada

Vadovujančios institucijos rengiami ir tvirtinami su pažeidimų administravimu susiję teisės aktai ir teikiami paaiškinimai yra nepakankami, kad Europos Sąjungos reglamentai būtų vienodai ir aiškiai suprantami ir taikomi.

3.1.3. Pastebėjimai

1. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1831/94⁶ 12 straipsnis nurodo, kad „jeigu pažeidimai yra susiję su Bendrijos biudžeto sumomis, kurios yra mažesnės nei 4000 EUR, valstybės narės, naudos gavėjos, nesiunčia Komisijai informacijos, numatytos šio reglamento 3 ir 5 straipsniuose, nebent ši aiškiai to paprašo“. Ši reglamento nuostata nėra detalizuota nacionaliniuose teisės aktuose.
2. Lietuvos Respublikos teisės aktai nevisiškai atitinka Europos Komisijos reglamento nuostatas. Administravimo taisyklių 18 punkte nurodyta, kad „FNNT <...> teikia Europos Komisijai **apibendrintą** informaciją apie pažeidimus, kaip numato Europos Komisijos 1994 m. liepos 26 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1831/94 3 straipsnis“. Minėto reglamento 3 straipsnis nenumato **apibendrintos** informacijos teikimo. Be to, nėra nustatyta, kas laikytina „**apibendrinta informacija**“.
3. Administravimo taisyklių 18 punkte nurodyta, kad „Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie VRM, **nustačiusi**, kad esama Sanglaudos fondo ir bendrojo finansavimo lėšų panaudojimo pažeidimų, <...> teikia Europos Komisijai apibendrintą informaciją“. Nutarime nenustatyta prievolė šią informaciją pateikti Vadovaujančiai (VI) ir Mokėjimo (MI) institucijoms. Todėl egzistuoja rizika, kad VI gali nevykdyti projektų finansų kontrolės dėl nesiimtų priemonių, kad būtų galima užkirsti kelią pažeidimams ir juos nustatyti (Tarybos reglamento (EB) Nr. 1164/94 12 straipsnio 1 dalis⁴), MI gali neužtikrinti,

⁴ Iš dalies pakeistas 1999-06-21 Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1264/1999.

⁵ Europos Sąjungos sanglaudos fondo lėšų administravimo Lietuvoje taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-08-24 nutarimu Nr. 1026 (toliau tekste - Administravimo taisyklės).

⁶ Iš dalies pakeistas 2005-12-23 Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2168/2005, kuris taikomas nuo 2006-01-01.

kad būtų susigražintos visos sumos, kurios buvo prarastos dėl pažeidimų. Be to, egzistuoja VI pažeidimų prevencijos nevykdymo ir MI lėšų nesusigražinimo rizika.

4. Prievolė pranešti apie nustatytus pažeidimus yra nustatyta visoms Sanglaudos fondo administruojančioms institucijoms. Nenustatyti pranešimo apie pažeidimus pateikimo FNTT terminai, forma ir būdai, todėl egzistuoja ne visos ar ne pakankamai tikslios informacijos pateikimo Europos Komisijai rizika.
5. Nėra savokų „Klaida/apsirikimas“ išaiškinimo, kurios vartojamos ketvirtiniame pranešime apie pažeidimus, susijusius su pasirengimo narystei struktūrinės politikos instrumentu (ISPA) pagal finansinio memorandumo III.5 priedą. Minėta forma buvo pateikta kaip informacijos apie pažeidimus pranešimo forma. Formos pildymo instrukcija pateikta nebuvo. Šio audito metu buvo patvirtinta „Pranešimo apie pažeidimą, susijusį su Sanglaudos fondo lėšų naudojimu“ forma, kurioje minėtos sąvokos nėra naudojamos, todėl rekomendacija neteikiama.
6. Terminai, per kuriuos paramą administruojančios institucijos, įtarusios nusikalstamą veiką, turi informuoti FNTT, nėra nustatyti. Pažeidimų nustatymo bei šalinimo taisyklių⁷ 9 punkte yra nurodyta tik tai, kad „paramą administruojanti institucija **nedelsdama** informuoja FNTT“.
7. Pažeidimų nustatymo bei šalinimo taisyklėse nėra nustatyta pažeidimo tyrimo pradžia, t.y. nuo kokio fakto ar momento pradedamas skaičiuoti 10 dienų pažeidimo tyrimo terminas. VI nedetalizavo minėtos taisyklių nuostatos.
8. Nei Abejotinų skolų nurašymo taisyklėse,⁸ nei Pažeidimų nustatymo bei šalinimo taisyklėse nenumatyta, kad paramą administruojančios institucijos turi parengti ir patvirtinti vidaus procedūras ar tvarkas, kuriomis remiantis institucijoje būtų administruojami pažeidimai. VI, būdama atsakinga už projektų finansų kontrolę, neinicijavo atitinkamų veiksmų. Pažymėtina tai, kad Valstybės kontrolė jau buvo rekomendavusi „Finansų ministrui patvirtinus ES finansinės paramos naudojimo pažeidimų nustatymo bei apribojimų gauti ES finansinę paramą tvarką, TID (II) nustatyti procedūras dėl NF informavimo apie iš paslaugų teikėjų ir prekių teikėjų gražintinas sumas“⁹.
9. Pažeidimų nustatymo bei šalinimo taisyklių 14 punkte nurodyta, kad, „Nustačiusi sisteminių trūkumą, paramą administruojanti institucija apie jį praneša kitoms susijusioms paramą administruojančioms institucijoms“, tačiau nenustatyti pranešimų apie sisteminius trūkumus terminai ir pranešimo forma.

⁷ Europos Sąjungos finansinės paramos naudojimo pažeidimų nustatymo bei šalinimo ir apribojimų gauti Europos sąjungos finansinę paramą nustatymo taisyklės, patvirtintos finansų ministro 2005-10-17 įsakymu Nr. 1K-307 (toliau tekste - Pažeidimų nustatymo bei šalinimo taisyklės).

⁸ Europos Sąjungos finansinės paramos, Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų bei bendrojo finansavimo lėšų, išmokėtų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto specialiųjų programų ir (arba) panaudotų pažeidžiant teisės aktus, gražinimo į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą, šių lėšų registravimo, apskaitos, projektų vykdytojų skolų pripažinimo abejotinomis ir abejotinų skolų nurašymo taisyklės, patvirtintos LRV 2005-05-30 nutarimu Nr. 590 (toliau tekste - Abejotinų skolų nurašymo taisyklės).

⁹ Sanglaudos fondo (ISPA) projektas 2000/LT/16/P/PA/001 ”Techninė pagalba geležinkelio Kretos koridorių IXB, IXD ir I plėtrai“ valstybinio audito ataskaita, Valstybės kontrolė 2005-06-29 Nr. 1070-2-38, www.vkontrolė.lt.

10. Nėra detalizuotos pažeidimo aplinkybės (pavyzdžiui: pažeidimo pobūdis, sunkumas ar pan.), kurioms esant apsisprendžiama dėl mokėjimo sustabdymo. Pažeidimų nustatymo bei šalinimo taisyklių 10 punkte nurodyta, kad „Paramą administruojanti institucija, atlikusi pažeidimų tyrimą ir nustačiusi pažeidimų, sustabdo mokėjimus atitinkamam projekto vykdytojui (arba inicijuoja mokėjimo sustabdymą)“.
11. Pažeidimų nustatymo bei šalinimo taisyklių 11 punkte nurodyta, kad „**apie ištirtus ir nepašalintus pažeidimus** paramą administruojanti institucija praneša FNTT bei kitoms institucijoms teisės aktų nustatyta tvarka.“ Toks informacijos apribojimas neatitinka Komisijos reglamento (EB) Nr. 1831/94 3 str. nuostatų. FNTT turi būti pranešama apie visus pažeidimus, nepriklausomai nuo jų pobūdžio ar prigimties, tyrimo ar šalinimo būklės. Dėl netinkamo informacijos teikimo FNTT apribojimo, egzistuoja ne visos informacijos surinkimo ir pateikimo Europos Komisijai rizika.

3.1.4. Rekomendacijos Vadovaujančiai institucijai

1. Detalizuoti reglamento nuostatą, susijusią su Bendrijos biudžeto sumomis (3.1.3.1).
2. Inicijuoti nacionalinių teisės aktų pakeitimus taip, kad jie atitiktų Komisijos reglamento nuostatas dėl informacijos teikimo (3.1.3.2).
3. Inicijuoti nacionalinių teisės aktų pakeitimus, nustatant FNTT prievolę pateikti Vadovaujančiai ir Mokėjimo institucijoms informaciją apie nustatytus pažeidimus, susijusius su Sanglaudos fondo ir bendrojo finansavimo lėšų panaudojimu (3.1.3.3).
4. Nustatyti pranešimo apie pažeidimus pateikimo FNTT terminą (3.1.3.4).
5. Nustatyti terminus, per kuriuos paramą administruojančios institucijos, įtarusios nusikalstamą veiką, turi informuoti FNTT (3.1.3.6).
6. Nustatyti pažeidimo tyrimo pradžios laiką, t.y. nuo kokio fakto ar momento pradedamas skaičiuoti 10 dienų pažeidimo tyrimo terminas (3.1.3.7).
7. Inicijuoti paramą administruojančiose institucijose pažeidimų administravimo tvarkų ar procedūrų parengimą ir patvirtinimą (3.1.3.8).
8. Nustatyti pranešimo apie sisteminių trūkumą pateikimo kitoms paramą administruojančioms institucijoms terminą ir pranešimo formą (3.1.3.9).
9. Išaiškinti Sanglaudos fondą administruojančių institucijų darbuotojams pažeidimo aplinkybes, kurioms esant apsisprendžiama dėl mokėjimo sustabdymo (3.1.3.10).
10. Inicijuoti informacijos apribojimo, neatitinkančio Komisijos reglamento (EB) Nr. 1831/94 3 str. nuostatų, pašalinimą (3.1.3.11).

3.2. Pažeidimų registravimas

3.2.1. Įvadas

LRV nutarimu patvirtino Abejotinų skolų nurašymo taisyklės. Vykdamas minėtą nutarimą, finansų ministras patvirtino Pažeidimų nustatymo bei šalinimo taisyklės.

3.2.2. Išvada

Egzistuoja rizika, kad gali būti užregistruoti ne visi pažeidimai todėl, Europos Komisijai gali būti pateikta netiksli informacija apie pažeidimus.

3.2.3. Pastebėjimai

1. Neregamentuotos FNTT gautos informacijos pateikimo Europos Komisijai suderinimo su Vadovaujančia institucija procedūros. **Nustatyti atvejai, kai FNTT informavo Finansų ministeriją (tik Nacionalinio fondo departamentą) jau po informacijos pateikimo OLAF.** Egzistuoja netikslios informacijos apie pažeidimus teikimo Europos Komisijai rizika, nes teikiama informacija nėra derinama su Vadovaujančia institucija. Tam, kad VI galėtų tinkamai vykdyti priskirtas funkcijas, jai taip pat turėtų būti pateikiama informacija apie Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos OLAF pateiktus pranešimus. Šiuo metu FNTT tokios informacijos VI neteikia.
2. VI neturi rašytinių tvarkų (procedūrų), kuriose būtų nustatytos gaunamos informacijos apie pažeidimus registracijos, vertinimo, suderinimo su FNTT turima informacija procedūros. Vadovaujanti institucija nevykdo FNTT perduotos informacijos teikimo Europos Komisijai funkcijos priežiūros.
3. Nėra reglamentuota, kokia tvarka turi būti registruojama ir pranešama apie pažeidimus, kuriuos gali nustatyti institucijos, atliekančios atrankinius patikrinimus ir kitos institucijos, tiesiogiai nedalyvaujančios administravimo procese (pvz., išorės auditoriai ir kt.), tačiau galinčios nustatyti pažeidimus.
4. Pažeidimų nustatymo bei šalinimo taisyklių 16 punkte nurodyta, kad „Paramą administruojanti institucija teisės aktų nustatyta tvarka rengia ir kitoms institucijoms teikia pranešimus apie pažeidimų šalinimo eigą“. Tokia tvarka nėra nustatyta.
5. Remiantis Finansų ministerijos viešai pateikta informacija, Lietuvai iš Sanglaudos fondo 2004-2006 m. numatyta skirti 608,87 mln. eurų. Iš jų: 2004 m. skirta 209,57 mln. eurų; 2005 m. planuota skirti iki 173,2 mln. eurų. Pagal VI teikiama informacija apie Sanglaudos fondo projektų finansinę būklę, iki 2005-10-15 Europos Komisija pervedė 147,09 mln. eurų. Tačiau pažeidimų administravimo priemonės iki šių lėšų sumokėjimo nebuvo parengtos. Nustatytą ir įtariamų pažeidimų registracijos žurnalo pavyzdinė forma įsigaliojo 2005-10-28, standartinė pranešimo apie Sanglaudos fondo pažeidimus forma - 2006-01-18.

3.2.4. Rekomendacijos Vadovaujančiai institucijai

1. Nustatyti gaunamos informacijos apie pažeidimus registracijos, vertinimo, suderinimo su FNTT bei MI turima informacija rašytines procedūras ir vidaus kontrolės procedūras, užtikrinančias FNTT perduotos informacijos teikimo Europos Komisijai funkcijos priežiūrą (3.2.3.2).

2. Išaiškinti Sanglaudos fondą administruojančių institucijų darbuotojams, kaip turi būti registruojami pažeidimai ir pranešama apie pažeidimus, kuriuos gali nustatyti institucijos, tiesiogiai nedalyvaujančios administravimo procese, ir institucijos, atliekančios atrankinius patikrinimus (3.2.3.3).
3. Nustatyti pranešimų apie pažeidimų šalinimo eigą teikimo kitoms institucijoms tvarką (3.2.3.4).
4. Prižiūrėti, kad FNTT būtų nustatytos informacijos, teikiamos Europos Komisijai, suderinimo su Vadovaujanti institucija procedūros (3.2.3.1).

3.3. Pažeidimų analizė ir sprendimų priėmimas

3.3.1. Įvadas

Audito metu Komisijos reglamento (EB) Nr. 1831/94¹⁰ 12 straipsnio nuostatos reikalavo, kad jeigu pažeidimai yra susiję su Bendrijos biudžeto sumomis, kurios yra mažesnės negu 4000 eurų, valstybės narės nesiunčia Europos Komisijai informacijos, numatytos šio reglamento 3 ir 5 straipsniuose, nebent ši aiškiai to paprašo.

3.3.2. Išvada

Procedūros, leidžiančios nustatyti ir pranešti apie pažeidimus, nėra pakankamos.

3.3.3. Pastebėjimai

1. FNTT direktoriaus 2005-09-26 įsakymu Nr. 79-V tarnybos darbuotojams pavesta kaupti pranešimus apie pažeidimus ir rengti pranešimus apie juos, tačiau nenurodyta, kas nusprendžia, apie kokius pažeidimus reikia pranešti OLAF, kas atlieka tokių sprendimų peržiūrą, kas atlieka informacijos perdavimą (nėra parengtų FNTT atliekamų funkcijų, susijusių su informacijos gavimu, peržiūra, tikrinimu ir perdavimu, rašytinių procedūrų).
2. FNTT direktoriaus 2005-05-04 įsakymu Nr. 42-V patvirtintų FNTT Tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus nuostatų 6.9 punktu šiam skyriui pavesta teikti Europos Komisijos institucijoms pranešimus apie nustatytus pažeidimus, susijusius su Europos Sąjungos finansinės paramos lėšų gavimu ir panaudojimu. FNTT direktoriaus 2005-07-19 įsakymu Nr. 55-V patvirtintų FNTT Neteisėto paramos panaudojimo tyrimo skyriaus nuostatų 6.6 punktu šiam skyriui pavesta rinkti, kaupti, analizuoti ir apibendrinti informaciją apie Europos Sąjungos ir užsienio valstybių finansinės paramos lėšų neteisėtą gavimą ir panaudojimą, perduoti Tarptautinio bendradarbiavimo skyriui po kiekvieno ketvirčio pabaigos gautus pranešimus apie pažeidimus. FNTT neturi aiškios ir nuoseklios Pažeidimų, susijusių su ES paramos panaudojimu, administravimo tvarkos - nuo informacijos apie pažeidimus gavimo iki jos teikimo Europos Komisijai (žiūrėti 3.3.3.1 pastebėjimą).
3. FNTT teikia OLAF informaciją apie pažeidimus nesilaikydama Komisijos reglamento (EB) Nr. 1831/94 12 straipsnio reikalavimo, t.y. neteikti informacijos, jei pažeidimo suma yra

¹⁰ Iš dalies pakeistas Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2168/2005, kuris taikomas nuo 2006-01-01.

mažesnė negu 4000 eurų. Auditoriams buvo pateikti du informacijos apie pažeidimus pranešimai OLAF, kuriuose nurodytos sumos yra mažesnės negu nurodytos reglamente.

3.3.4. Rekomendacija Vadovaujančiai institucijai:

1. Prižiūrėti, kad FNTT parengtų ir patvirtintų rašytinių procedūrų dėl pažeidimų, susijusių su ES paramos panaudojimu, administravimo tvarką – nuo informacijos apie pažeidimus gavimo iki jos teikimo Europos Komisijai ir kad informacija apie pažeidimus būtų teikiama laikantis reglamento reikalavimų (3.3.3.1, 3.3.3.2, 3.3.3.3).

3.4. Informacijos apie pažeidimus pateikimas Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF)

3.4.1. Įvadas

Komisijos reglamento (EB) Nr. 1831/94 3 straipsnio nuostatos reikalauja, kad per du mėnesius nuo kiekvieno ketvirčio pabaigos valstybės narės praneštų Europos Komisijai apie visus pažeidimus, dėl kurių atliktas parengtinis administracinis ar teisminis tyrimas. Minėto reglamento 5 straipsnio nuostatos reikalauja, kad per du mėnesius nuo kiekvieno ketvirčio pabaigos valstybės narės, remdamosi bet kuria ankščiau pagal šio reglamento 3 straipsnį parengta ataskaita, informuotų Europos Komisiją apie procedūras, kurios buvo pradėtos dėl visų pirmiau praneštų pažeidimų, ir apie visus tų procedūrų sukeltus pokyčius. Minėto reglamento 6 straipsnio nuostatos reikalauja, kad jeigu ataskaitiniu laikotarpiu nėra pažeidimų, apie kuriuos reikėtų pranešti, valstybės narės praneša apie tai Europos Komisijai per tą patį šio reglamento 3 straipsnio 1 dalyje nustatytą laiką.

Administravimo taisyklėse įvardytos institucijos yra atsakingos už Sanglaudos fondo lėšų administravimą. Vadovaudamasi minėtomis taisyklėmis Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie VRM, nustačiusi, kad esama Sanglaudos fondo ir bendrojo finansavimo lėšų panaudojimo pažeidimų, ir remdamasi informacija apie tokius pažeidimus, gaunama įgyvendinančių, tarpinių, mokėjimo ir vadovaujančios institucijų gaunama informacija apie tokius pažeidimus, rengia ir ne vėliau kaip per du mėnesius po kiekvieno ketvirčio pabaigos teikia Europos Komisijai apibendrintą informaciją apie pažeidimus, kaip numato Komisijos reglamento (EB) Nr. 1831/94 3 straipsnis.

3.4.2. Išvada

Įdiegtos informacijos apie pažeidimus kaupimo ir pranešimo sistemos nėra pakankamos.

3.4.3. Pastebėjimai

1. FNTT neturi vidinių rašytinių darbo su AFIS procedūrų, todėl egzistuoja rizika dėl duomenų saugumo.
2. Struktūrinių fondų monitoringo informacinė sistema (SFMIS) nėra informatyvi ir patogi informacijos vartotojams. Audito metu nustatyta, kad:
 - (pažeidimų ataskaita) gali būti sudaroma tik pagal einamojo mėnesio (nėra įdiegtas duomenų kaupimo per laikotarpį principas) duomenis;
 - atspausdinus sistemoje suformuotą ataskaitą, joje nenurodoma spausdinimo data;
 - Vadovaujanti institucija negali užtikrinti, kad į sistemą suvesti visi duomenys.

3. Nereglamentuotas informacijos apie pažeidimus suvedimas į SFMIS, t. y. nenustatyta kas, kada ir kokią informaciją apie pažeidimus turi registruoti SFMIS.
4. Nenumatyta kaip ir kada projektų atrankinių patikrinimų rezultatai, kurių metu gali būti nustatyti pažeidimai ir kurių atlikimą turi užtikrinti TI vidaus audito tarnybos, turi patekti į SFMIS duomenų bazę.
5. Nenumatyta kaip ir kada informacija apie VI, MI atliktų patikrinimų, įskaitant nustatytus pažeidimus, rezultatai turi patekti į SFMIS duomenų bazę.
6. Pažeidimus gali nustatyti ir kitos institucijos, pavyzdžiui, Europos Komisijos auditoriai, Valstybės kontrolė ir pan. Tačiau nėra numatyta, kaip informacija apie minėtų institucijų nustatytus pažeidimus turi patekti į SFMIS duomenų bazę.
7. SFMIS Sanglaudos fondo pažeidimų ataskaitos lange vartojamos sąvokos „pažeidimas“ ir „neatitikimas“, tačiau nėra pateikta sąvokos „neatitikimas“ išaiškinimo.

3.4.4. Rekomendacijos Vadovaujančiai institucijai

1. Peržiūrėti Struktūrinių fondų monitoringo informacinę sistemą, kad:
 - būtų ryšis tarp tų pačių duomenų, kurie gaunami iš programos pagal skirtingus parametrus;
 - būtų įdiegtas duomenų kaupimo per laikotarpį principas;
 - būtų spausdinama ataskaitos data;
 - į sistemą būtų suvesti visi duomenys (3.4.3.2).
2. Nustatyti kas, kada ir kokią informaciją apie pažeidimus turi registruoti į SFMIS (3.4.3.3).
3. Nustatyti kaip ir per kokį terminą projektų atrankinių patikrinimų rezultatai, įskaitant nustatytus pažeidimus, turi patekti į SFMIS duomenų bazę (3.4.3.4).
4. Apsvarstyti priemones, kad VI ir MI atliktų patikrinimų rezultatai, įskaitant nustatytus pažeidimus, galėtų patekti į SFMIS duomenų bazę (3.4.4.5).
5. Apsvarstyti priemones, kad informacija apie kitų administravimo procese nedalyvaujančių institucijų nustatytus pažeidimus galėtų patekti į SFMIS duomenų bazę (3.4.3.6).
6. Apsispręsti dėl vartojamų sąvokų ir pateikti jų išaiškinimus (3.4.3.7).
7. Prižiūrėti, kad FNTT parengtų ir patvirtintų informacijos saugos politiką ir rašytines vidaus darbo su AFIS procedūras (3.4.3.1).

Finansinio audito 7 – ojo departamento direktorius

Tomas Mackevičius

Vyriausioji valstybinė auditorė

Jolita Gnėdikienė

VARTOJAMI TRUMPINIAI

AFIS	-Anti Fraud Information System
EB	-Europos Bendrija
EK	-Europos Komisija
ES	-Europos Sąjunga
FM	-Finansų ministerija
FNTT	-Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos
OLAF	-European Anti-Fraud Office
MI	-Mokėjimo institucija
TI	-Tarpinė institucija
LRV	-Lietuvos Respublikos Vyriausybė
SFMIS	-Struktūrinių fondų monitoringo informacinė sistema
VI	-Vadovaujanti institucija
VRM	-Vidaus reikalų ministerija

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANASLentelėje pateiktos rekomendacijos skiriamos **Vadovaujančiai institucijai**

Eil. Nr.	Rekomendacijos punktas ataskaitoje	Rekomendacija	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas	Priemonė rekomendacijai įgyvendinti
1.	3.1.4.1	Detalizuoti reglamento nuostatą susijusią su Bendrijos biudžeto sumomis (3.1.3.1).		
2.	3.1.4.2.	Inicijuoti nacionalinių teisės aktų pakeitimus taip, kad jie atitiktų Europos Komisijos reglamento nuostatas dėl informacijos teikimo (3.1.3.2).	2006 m. III ketv.	Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugpjūčio 24 d. nutarimu Nr. 1026 patvirtintų Europos Sąjungos sanglaudos fondo lėšų administravimo Lietuvoje taisyklių pakeitimo projektą, suderinant projekto nuostatas su Europos Komisijos 1994 m. liepos 26 d. reglamento (EB) Nr. 1831/94 ir 2005 m. gruodžio 23 d. reglamento (EB) Nr. 2168/2005 nuostatomis.
3.	3.1.4.3.	Inicijuoti nacionalinių teisės aktų pakeitimus, nustatant FNTT prievolę pateikti Vadovaujančiai ir Mokėjimo institucijoms informaciją apie nustatytus pažeidimus, susijusius su deklaruotomis tinkamomis finansuoti išlaidomis (3.1.3.3).	2006 m. III ketv.	Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugpjūčio 24 d. nutarimu Nr. 1026 patvirtintų Europos Sąjungos sanglaudos fondo lėšų administravimo Lietuvoje taisyklių pakeitimo projektą, nustatant FNTT prievolę pateikti vadovaujančiajai ir mokėjimo institucijoms informaciją apie nustatytus pažeidimus.
4.	3.1.4.4.	Nustatyti pranešimo apie pažeidimus pateikimo FNTT terminą (3.1.3.4).	2006 m. III ketv.	Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugpjūčio 24 d. nutarimu Nr. 1026 patvirtintų Europos Sąjungos sanglaudos fondo lėšų administravimo Lietuvoje taisyklių pakeitimo projektą, patikslinant pranešimo apie pažeidimus pateikimo FNTT terminą.
5.	3.1.4.6.	Nustatyti terminus, per kuriuos paramą administruojančios institucijos, įtarusios nusikalstamą veiklą, turi informuoti FNTT (3.1.3.6).	2006 m. II ketv.	Parengti Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005 m. spalio 17 d. įsakymu Nr. 1K-307 patvirtintų Europos Sąjungos finansinės paramos naudojimo pažeidimų nustatymo bei šalinimo ir apribojimų gauti Europos Sąjungos finansinę paramą nustatymo taisyklių pakeitimo projektą, patikslinant pranešimo apie pažeidimus pateikimo FNTT terminą.
6.	3.1.4.7.	Nustatyti pažeidimo tyrimo pradžios laiką, t.y. nuo kokio fakto ar momento pradedamas skaičiuoti 10 dienų pažeidimo tyrimo terminas (3.1.3.7).		
7.	3.1.4.8.	Inicijuoti paramą administruojančiose institucijose pažeidimų administravimo tvarkų ar procedūrų parengimą ir patvirtinimą (3.1.3.8).	2006 m. II ketv.	Išsiunčiant raštą, inicijuoti paramą administruojančiose institucijose pažeidimų administravimo vidaus darbo procedūrų parengimą ir patvirtinimą
8.	3.1.4.9.	Nustatyti pranešimo apie sisteminių trūkumą pateikimo kitoms paramą administruojančioms institucijoms terminą ir pranešimo formą (3.1.3.9).	2006 m. II ketv.	Rengiant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gegužės 30 d. nutarimo Nr. 590 pakeitimo projektą, apsvarstyti galimybę nustatyti pranešimo apie sisteminių trūkumą pateikimo kitoms paramą administruojančioms institucijoms terminą ir pranešimo formą.

9.	3.1.4.10.	Išaiškinti Sanglaudos fondą administruojančių institucijų darbuotojams pažeidimo aplinkybes, kurioms esant apsisprendžiama dėl mokėjimo sustabdymo (3.1.3.10).		
10.	3.1.4.11.	Inicijuoti informacijos apribojimo, neatitinkančio Europos Komisijos reglamento Nr. 1831/94 3 str. nuostatų, pašalinimą (3.1.3.11).		
11.	3.2.4.1.	Nustatyti gaunamos informacijos apie pažeidimus registracijos, vertinimo, suderinimo su FNTT bei MI turima informacija rašytines procedūras ir vidaus kontrolės procedūras, užtikrinančias FNTT perduotos informacijos teikimo Europos Komisijai funkcijos priežiūrą (3.2.3.2).	2006 m. III ketv.	Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugpjūčio 24 d. nutarimu Nr. 1026 patvirtintų Europos Sąjungos sanglaudos fondo lėšų administravimo Lietuvoje taisyklių pakeitimo projektą, nustatant, kad FNTT teikia Europos Komisijai informaciją apie pažeidimus suderinusi su vadovujančiąja institucija.
12.	3.2.4.2.	Išaiškinti Sanglaudos fondą administruojančių institucijų darbuotojams kaip turi būti registruojami pažeidimai ir pranešama apie pažeidimus, kuriuos gali nustatyti institucijos tiesiogiai nedalyvaujančios administravimo procese bei institucijos, atliekančios Sanglaudos fondo lėšų valdymo bei kontrolės sistemos efektyvumo ir atrankinius, ne mažiau kaip 15 procentų tinkamų išlaidų, tikrinimus (3.2.3.3).		
13.	3.2.4.3.	Nustatyti pranešimų apie pažeidimų šalinimo eigą teikimo kitoms institucijoms, tvarką (3.2.3.4).	2006 m. III ketv.	Parengti ir patvirtinti pranešimų apie pažeidimų šalinimo eigą teikimo kitoms institucijoms tvarką.
14.	3.2.4.4.	Prižiūrėti, kad FNTT būtų nustatytos informacijos, teikiamos Europos Komisijai, suderinimo su Vadovaujančia institucija procedūros (3.2.3.1).	1. 2006 m. III ketv. 2. 2006 m. II ketv.	1. Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugpjūčio 24 d. nutarimu Nr. 1026 patvirtintų Europos Sąjungos sanglaudos fondo lėšų administravimo Lietuvoje taisyklių pakeitimo projektą, nustatant FNTT prievolę pateikti vadovujančiajai institucijai informaciją apie nustatytus pažeidimus. 2. Išsiunčiant raštą inicijuoti, kad FNTT parengtų ir patvirtintų rašytinių procedūrų dėl pažeidimų, susijusių su ES paramos panaudojimu, administravimo tvarką – nuo informacijos apie pažeidimus gavimo iki jos teikimo Europos Komisijai ir apie tai informuotų vadovujančiąją instituciją.
15.	3.3.4.1.	Prižiūrėti, kad FNTT parengtų ir patvirtintų rašytinių procedūrų dėl pažeidimų, susijusių su ES paramos panaudojimu, administravimo tvarką – nuo informacijos apie pažeidimus gavimo iki jos teikimo Europos Komisijai bei, kad informacija būtų teikiama laikantis reglamento reikalavimų (3.3.3.1, 3.3.3.2, 3.3.3.3).	2006 m. II ketv.	Išsiunčiant raštą inicijuoti, kad FNTT parengtų ir patvirtintų rašytinių procedūrų dėl pažeidimų, susijusių su ES paramos panaudojimu, administravimo tvarką – nuo informacijos apie pažeidimus gavimo iki jos teikimo Europos Komisijai ir apie tai informuotų vadovujančiąją instituciją.

16.	3.4.4.1.	<p>Peržiūrėti Struktūrinių fondų monitoringo informacinę sistemą, kad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • būtų sąryšis tarp tų pačių duomenų, kurie gaunami iš programos pagal skirtingus parametrus; • būtų įdiegtas duomenų kaupimo per laikotarpį principas; • būtų spausdinama ataskaitos data; • į sistemą būtų suvesti visi duomenys (3.4.3.2). 	2006 m. II ketv.	Peržiūrėti ES struktūrinių fondų ir ES sanglaudos fondo informacinę kompiuterizuotą valdymo ir priežiūros sistemą.
17.	3.4.4.2.	Nustatyti kas, kada ir kokią informaciją apie pažeidimus turi registruoti į SFMIS (3.4.3.3).	2006 m. III ketv.	Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugpjūčio 24 d. nutarimu Nr. 1026 patvirtintų Europos Sąjungos sanglaudos fondo lėšų administravimo Lietuvoje taisyklių pakeitimo projektą, nustatant, kas, kada ir kokią informaciją apie pažeidimus turi registruoti į SFMIS.
18.	3.4.4.3.	Nustatyti kaip ir per kokį terminą projektų atrankinių patikrinimų rezultatai, įskaitant nustatytus pažeidimus, turi patekti į SFMIS duomenų bazę (3.4.3.4).	2006 m. III ketv.	Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugpjūčio 24 d. nutarimu Nr. 1026 patvirtintų Europos Sąjungos sanglaudos fondo lėšų administravimo Lietuvoje taisyklių pakeitimo projektą, nustatant, kaip ir per kokį terminą projektų atrankinių patikrinimų rezultatai, įskaitant nustatytus pažeidimus, turi patekti į SFMIS.
19.	3.4.4.4.	Apsvarstyti priemones, kad VI ir MI atliktų patikrinimų rezultatai, įskaitant nustatytus pažeidimus, galėtų patekti į SFMIS duomenų bazę (3.4.4.5).	2006 m. II ketv.	Įgyvendinant SFMIS plėtros etapą bus įvertintos techninės galimybės bei numatytas įgyvendinimo laikotarpis.
20.	3.4.4.5.	Apsvarstyti priemones, kad informacija apie kitų, administravimo procese nedalyvaujančių institucijų nustatytus pažeidimus, galėtų patekti į SFMIS duomenų bazę (3.4.3.6).	2006 m. II ketv.	Įgyvendinant SFMIS plėtros etapą bus įvertintos techninės galimybės bei numatytas įgyvendinimo laikotarpis.
21.	3.4.4.6.	Apsispręsti dėl naudojamų sąvokų ir pateikti jų išaiškinimus (3.4.3.7).	2006 m. II ketv.	Peržiūrint SFMIS suderinti vartojamas sąvokas.
22.	3.4.4.7.	Prižiūrėti, kad FNNT parengtų ir patvirtintų informacijos saugos politiką ir vidines rašytines darbo su AFIS procedūras (3.4.3.1).	2006 m. II ketv.	Išsiunčiant raštą incijuoti, kad FNNT parengtų ir patvirtintų informacijos saugos politiką ir vidines rašytines darbo su AFIS procedūras ir apie tai informuotų vadovaujančiąją instituciją.